

Interview Update Verkiezingen

Naam: Peter Nieuwenhuizen

Interview: Ilse Zuijnderduin

Datum: 23 september 2025

1. Je helpt al sinds 1987 mee met de verkiezingen. Wat is het meest veranderd in de afgelopen 40 jaar?

Toen ik begon, was alles nog op papier. Elke kiezer moest opgezocht worden in het Register, om te zien of hij of zij wel mocht stemmen of al eerder gestemd had. Je had een afgemeten hoeveelheid kiezers in je stembedistrict, dus je wist ook een goed percentage opkomst te berekenen. Je kon ook zien wie in jouw straat wel of niet is komen stemmen.

Later kwam de stemcomputer die wat mij betreft perfect werkte. Na sluiten van de Verkiezingsdag, had je binnen vijf minuten de uitslag en kon je het stemgeheugen naar het Stadskantoor brengen. Nu ben je na afloop al snel twee uur extra bezig met het uitvouwen, sorteren en tellen van de ingevulde stembiljetten.

De komst van de Ipad met de StemApp heeft de controle weer vergemakkelijkt, hoewel het tellen van de stembiljetten een struikelblok blijft. De extra tellers en de nacontrole op de volgende dag, maakt het wel iets gemakkelijker.

2. Wat is het leukste dat je ooit hebt meegemaakt tijdens de verkiezingen?

Door toeval werd mijn stembureau regelmatig uitgekozen door landelijke en lokale krant, radio en televisie om het verloop van de verkiezingen te volgen.

Toen ikzelf kandidaat stond voor de Gemeenteraadsverkiezingen en de Waterschapsverkiezingen, was het spannend. Je mag uiteraard geen stemadvies geven, maar ik was wel benieuwd hoeveel mensen nu op je gestemd zouden hebben.

Heel bijzonder was een kiezer die gemachtigd was om voor haar vriend te stemmen die op dat moment in Costa Rica zat met zijn paspoort. Zij had geen kopie. Maar na een telefoontje naar Costa Rica kwam een foto van het paspoort op de mobiel en kon zij alsnog voor haar vriend en zichzelf gaan stemmen.

Na een van de verkiezingen werd ik uitgenodigd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken om mee te denken over een nieuw stembiljet, dat bijvoorbeeld gescand en automatisch gelezen konden worden. Of de keuze uit verschillende kleine stembiljetten die elk bij één partij behoren. Het heeft helaas niet geleid tot een nieuw soort biljet. Ik hoop nog steeds op de terugkeer van de perfecte stemcomputer of een stemproces via DigiD.

3. Wat is het vreemdste dat je ooit hebt meegemaakt tijdens de verkiezingen?

Ik kan me zo drie bijzonderheden herinneren.

Jaren geleden was het een erg koude winter en we zaten met het Stembureau in een gymzaal waarvan de voordeur open moest blijven staan. Het werd zo koud dat de Gemeente kachels kwam brengen aan de verkleumde stembureauleden.

Een tweede bijzonderheid is het stemmen bij een Burgemeester Referendum in 2007. De kiezer moest kiezen tussen twee PvdA kandidaten, wat de kiezer zo tegenstond dat er maar een opkomst van 9% was en de uitslag ongeldig verklaard werd. Ook het eerdere Referendum in 2002 op verzoek van Leefbaar Utrecht voor de inrichting van het Utrechtse Stationsgebied werd een flop: de kiezer moest kiezen tussen Visie A en Visie 1: men was bang dat een andere aanduiding een voorkeur zou weerspiegelen. Maar de kiezer kon nauwelijks overzien wat de keuzes inhielden; er kwam een grote actie op gang om vooral blanco te stemmen.

Een laatste bijzonderheid is de coronatijd toen je een verklaring moest invullen om tijdens de avondklok op straat te zijn om de stemmen te tellen en de uitslag weg te brengen. De kleine rode potloodjes die een enkeling bij de eerste coronastemming mee naar huis nam, stonden de dag erna tegen astronomische prijzen op Marktplaats.

4. Je hebt op heel veel verschillende locaties in Utrecht gezeten, heb je een favoriet?

Ik ben op vele plekken gezeten, maar mijn favoriet is een gymzaal: veel ruimte om te stembiljetten uit te vouwen en te sorteren. Het gerucht gaat dat in verzorgingshuizen de leden van stembureaus heerlijke maaltijden voorgeschoteld krijgen, maar dat heb ik niet meegemaakt. Bijzonder was ook het stembureau in het UMC waar patiënten in bed door de verpleging naar de stemhokjes gebracht werden. Ook bezoekers, zoals politiek commentator Kees Boonman, konden er stemmen.

De stembureaus in studentenbuurten zijn gezellig: de jonge stembureauleden pakken de werkzaamheden goed en snel op. In de rustige uurtjes kunnen ze ook nog wel eens een blik in een studieboek werpen.

5. Wat maakt het werk op de stembureaus zo leuk?

Je werkt samen met een enthousiast team dat probeert in één dag een zo goed mogelijk resultaat te leveren voor de verkiezingen in onze stad. Je ontmoet nieuwe en interessante stembureau collega's die soms allerlei interesses en geschiedenis met elkaar delen.

Het is ook fijn om kiezers te helpen die onzeker zijn over het stemproces en soms uitleg nodig hebben.

6. Hoe ben je ooit begonnen als vrijwilliger bij de verkiezingen?

In de jaren tachtig zat ik bij een jongerenvereniging waar Jan van Zanen ons enthousiast maakte voor politiek en democratie. Sommigen van ons, zoals ikzelf, werden lid van een (andere) politiek partij en gingen zich inzetten voor de democratische processen, zoals meewerken aan het Utrechtse kiesproces of het oprichten van een wijkraad.

7. Tot slot, wat zou je willen zeggen tegen mensen die overwegen om ook te komen helpen bij de verkiezingen?

Het is geweldig om een bijdrage te leveren aan de democratie op kleine schaal en je zo voor de Utrechtse gemeenschap in te zetten. Je moet je uiteraard goed voorbereiden door een digitale cursus te volgen waar je veel leert over de toepassing van de Kieswet. Het is voor sommigen wel een lange dag, van 07-23 uur. De gemeente Utrecht ziet dat ook en biedt na afloop in het Stadskantoor de stembureauleden een lekker hapje en drankje aan.

Mijn familieleden werden zo enthousiast dat ze zich ook hebben aangemeld als teller of stembureaulid.